

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Tutoría e orientación coa familia

Materia	Educación: Tutoría e orientación coa familia			
Código	V51G110V01303			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Formación de Profesorado de E.X.B. (Vigo)			
Coordinador/a	Blanco Navarro, Marta			
Profesorado	Blanco Navarro, Marta			
Correo-e	marta.blancosnavarro@ceu.es			
Web	http://www.escuelamagisterioceuvigo.es			
Descrición xeral	A materia "Tutoría e Orientación coa Familia" (TOF) está integrada no 1er. cuadrimestre do 2º curso, correspondente ao Plan de Estudos de Educación Infantil. Esta materia pretende ser unha ferramenta eficaz, práctica e operativa para o/a estudante -futuro/a docente-, ao tratar de situar os procesos de orientación e tutoría no quefacer educativo. Así mesmo, establece plans de acción tutorial, partindo dunha formulación educativa inclusivo e altamente personalizado en colaboración coa familia. Cumple un papel importante no plan de estudos derivado do seu carácter formativo e trata de dar resposta ás demandas da sociedade e das familias, que reclaman á universidade profesionais preparados para abordar os novos retos, carencias e/ou necesidades dos nenos/as e as súas familias na actualidade. O obxectivo fundamental de calquera tutor/a, das distintas etapas educativas e por iso da Educación Infantil, céntrase no apoio ao desenvolvemento madurativo da persoa a través do proceso de ensino-aprendizaxe. No centro a persoa.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles.
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia.
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión.
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida.
B10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias.

B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes.
C1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
C4	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.
C6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
C10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
C11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
C12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
C18	Detectar carencias afectivas, alimenticias e de benestar que perturben o desenvolvemento físico e psíquico adecuado dos estudantes.
C19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D13	Razoamento crítico
D14	Compromiso ético
D15	Aprendizaxe autónoma
D16	Adaptación a novas situacións
D17	Creatividade
D18	Lideranza
D19	Coñecemento doutras culturas e costumes
D20	Iniciativa e espírito emprendedor
D21	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer a familia desde unha visión antropolóxica, as distintas realidades sociolóxicas que se dan ao redor da a familia, e os estilos de vida e educación no contexto escolar	A1	B10	C10 C11 C26	D1 D2 D3 D12 D16 D19
Coñecer e desempeñar a función tutorial e orientadora en relación coa educación familiar no período de 0-6 anos e coordinando a acción educativa referida ao seu grupo de alumnos. Promover a reflexión-acción como medio da formación do carácter, de face a un desenvolvemento resiliente da persoa	A2	B9 B10 B11	C4 C6 C11 C24	D2 D8 D14 D16 D17 D21
Promover a integración da familia e a comunidade nos programas de educación especial, así como o recoñecemento da singularidade de cada un/a como dereito fundamental da persoa		B10	C18 C19 C26 C32	D6 D8 D12 D14 D16
Abordar e resolver problemas de disciplina na aula e conflitos na familia, promovendo o traballo cooperativo e o esforzo individual. Destacar a autoridade da figura do mestre/a e do pai/nai ou responsables dos alumnos/as.		B4	C32 C60	D1 D7 D8 D15

Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo. Saber falar en público e ao público, adaptándose aos destinatarios e os contextos	A4 A5	B10	C1 C10	D3 D8 D11 D18
Que os alumnos/as sexan capaces de elaborar un texto científico de propia autoría, asociando ideas achegados por diversos autores, coas súas correspondentes citas e dando conta do bo uso da redacción, a lóxica e a ciencia para tratar temas relacionadas coa familia, a súa beleza e as súas problemáticas.	A3	B4 B5 B6 B11	C12 C23 C24 C26 C32 C62	D1 D2 D3 D13 D20 D21

Contidos

Tema

Desenvolvemento de contidos en 5 MÓDULOS	Neste curso académico 2023-24 os contidos desenvolveranse por módulos, que estarán dispoñibles no curso correspondente da plataforma Blackboard Ultra. Cada un destes módulos contará cos apartados de Contidos Base (CB), Planificación do Módulo (PLANOF) e Prácticas de Clase (PROF). Existirá ademais un módulo específico relacionado co traballo de elaboración dun texto escrito de carácter científico, con nivel de alumnos de 2º de Grao. Este módulo incluírá a rúbrica correspondente, textos de conectores textuais, indicacións ou outras cuestións prescriptivas ou de axuda para a realización desta tarefa.
Cara a un MODELO INTEGRADOR DA TUTORÍA	Funcións do titor e plans institucionais de centro que recollen a acción tutorial O desenvolvemento da personalidade a través da acción como futuro cimento resiliente Sinais de alarma ante a violencia intrafamiliar
Fundamentación da ACCIÓN TUTORIAL: NO CENTRO A PERSOA	Persoa, matrimonio e familia: clarificación antropolóxica e lugar primario de socialización Relación docente-discente e o papel da autoridade dos responsables de menores Virtudes do Titor
Influencia da FAMILIA NO PROCESO DE PERSONALIZACIÓN E DE SOCIALIZACIÓN	A familia como urdimbre constitutiva e o proceso socializador Cultivar o carácter na familia: unha tarefa ineludible O complexo exercicio da autoridade Educar no asombro e a gratitude A experiencia comunicativa familiar de 0 a 6 Familias sensatamente imperfectas
METODOLOXÍAS, TÉCNICAS E INSTRUMENTOS DE RECOLLIDA DE INFORMACIÓN para a Orientación Educativa e a Acción Tutorial	Clarificación, clasificación e desenvolvemento de metodoloxías, técnicas e instrumentos cualitativos Técnicas de oratoria e de facerse entender por diferentes tipos de público Avaliación formativa e compartida en Educación Infantil. Unha experiencia
ORIENTACIÓNS E ESTRATEXIAS PEDAGÓXICAS DO EDUCADOR que poden axudar ás familias	Sobre os medos infantís, divorcio, a xestión do duelo, as rabietas, o desenvolvemento da resiliencia, a construción dos cimentos da aprendizaxe para a lectura, plans saudables en familia, fillos con necesidades especiais, canles de TV en familia, etc.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	2	5
Lección maxistral	18	15	33
Seminario	10	20	30
Simulación	3	5	8
Exame de preguntas obxectivas	1	14	15
Traballo	4	20	24
Observación sistemática	15	20	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introdutorias	Presentarase a materia a través da explicación da Guía Docente. A Guía Docente constitúe un elemento informativo e prescriptivo de carácter fundamental. Por iso, considérase necesario que en cada unha das materias ao longo da carreira, o alumno/a coñézaa, téña presente, consulte dúbidas sobre ela a principio de cuadrimestre, e mesmo a archive en cartafol dixital.
---------------------------	---

Lección maxistral	Os aspectos teóricos da materia Tutoría e Orientación coa Familia levarán a cabo a través deste tipo de metodoloxía. Considerarse a máis adecuada para poder desenvolver nas clases do grupo de alumnos/as completo. Dado que nos situamos nun Plan de Estudos Presencial as achegas das clases son insubstituíbles por outros medios documentativos; o alumno/a que non recibe os contidos debido á súa ausencia, é responsable de recuperalos por conta propia. Todo o que se explica en clase, forma parte da materia, xunto cos demais recursos.
Seminario	Inclúe o traballo de todas as clases prácticas así como a posible asistencia a algunha charla/conferencia que xurda o longo do cuadrimestre. Este apartado constituirá a formación práctica para capacitar ao alumno/a para desenvolver o traballo fundamental da materia
Simulación	Durante as prácticas realizaranse talleres de oratoria coas súas correspondientes prácticas desde o comezo de cuadrimestre. Así como algunhas simulacións de situacións unha vez abanzado o curso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumno/a poderá consultar ao principio da clase calquera dúbida que lle xurda. Resulta conveniente que esgote en primeiro lugar este medio, polos beneficios que se poden seguir para el e para os demais compañeiros/as en relación ao mesmo. En calquera caso, si aínda así o considera necesario, o alumno/a poderá facer uso da Tutoría Académica designada no horario lectivo para cada unha das materias, no horario establecido.
Probas	Descrición
Traballo	As condicións deste traballo expóranse na aula durante o curso e estarán dispoñibles no curso da Blackboard Ultra correspondente a devandita materia. O alumno/a poderá solicitar por mail tutoría, ao longo do cuadrimestre, para consultar calquera dúbida que teña respecto da redacción do texto final, obxecto do seu traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Ao finalizar cada módulo, de forma presencial física no lugar que se indique, realizarase unha proba obxectiva de tipo test e respostas curtas. Será en horario de tutorías académicas, clase de TOF ou horario de conferencia, cuxa data e horario avisarase cunha antelación mínima de 10 días. Poderán derivarse diso as seguintes situacións: a) O alumno/a que supere con máis dun 6 de nota tres dos módulos ao longo do curso, e que realice o exame de polo menos catro dos módulos, terá por nota final de Exame de TOF a media das notas. b) O alumno/a que non realice polo menos tres exames dos módulos terá que presentarse ao exame final da materia, sen que se lle conserve ningunha nota deste apartado da avaliación, con independencia das cualificacións obtidas nos exames realizados. c) O alumno/a que realice polo menos catro dos exames dos módulos e que en polo menos 3 deles aprobe cun 5 terá que presentarse ao exame final da materia con todo, sen ningunha nota acumulada, pero terase en conta a posibilidade de aprobar o exame final cunha nota entre 4,5 e 5. O exame final da materia Realizarase de forma presencial física na aula no día e a hora publicados no calendario de exames dispoñible desde xullo de 2023 na web da Escola. O alumno/a que lle corresponda realizar esta proba final e que, por distintos motivos non poida realizala no día e a hora indicada, realizará unha proba oral no día e a hora que se conveña.	40	A1 B9 C1 D1 A2 B10 C4 D3 B11 C10 D6 C11 D12 C32 D15 D16 D21

Traballo	O alumno/a desenvolverá a redacción dun texto científico, que supoña a asociación de ideas de polo menos tres libros lidos na listaxe ofrecida como de "Nivel 1" e 1 elemento dos ofrecidos no "Nivel 2". A realización de devandito texto implica seguir o proceso de rexistros de lectura indicados a través do chat e cubrir os demais requisitos. O seu desenvolvemento terá lugar de forma presencial física na aula, en formato papel e co instrumento bolígrafo. Esta proba ten un tempo estimado de 4h., que se desenvolverá no día fixado cun mes mínimo de antelación durante o curso. A rúbrica de avaliación deste apartado darase a coñecer a medida que avancen as prácticas presenciais dedicadas a poder desenvolver as competencias correspondentes para realizar con éxito dita tarefa. O alumno/a que por distintos motivos non poida realizar a proba no día e hora fixados, farao na data e hora do exame final oficial.	45	A3 B4 C6 D1 A4 B11 C10 D2 C11 D3 C26 D6 C32 D7 C60 D8 C62 D12 D13 D14 D15 D17 D18 D19 D20 D21
Observación sistemática	O alumno/a poderá ter unha marxe de 1,5 puntos positivos ou negativos da nota final da materia, con relación ao modo e medida da súa participación na dinámica da aula, das prácticas de clase e das actitudes expostas na mesma.	15	A4 B4 C1 D3 A5 B5 C10 D7 B6 C12 D8 B10 C18 D11 B11 C19 D12 C23 D13 C24 D14 C32 D16 D18 D19 D20

Outros comentarios sobre a Avaliación

O uso incorrecto de signos de puntuación ou as faltas de ortografía restan cada un/a -0,15 puntos en calquera dos tipos de probas. Para a realización da nota final da materia será necesario obter un 5 ou máis en cada unha das modalidades de avaliación. A realización da avaliación será individual para cada alumno/a e realizarase nas condicións indicadas pola profesora, entre as que se inclúen a non consulta de materiais ou persoas non permitidas, a asistencia puntual, a entrega nas condicións e lugares indicados, etc. O non cumprimento destas normas autoriza á profesora para invalidar a proba, e o alumno/a terá que asumir as consecuencias que diso se deriven. Só aténdese as consultas realizadas polas vías institucionais das que dispón o alumno/a. A saber, son tres: *mail indicado na Guía Docente, mensaxes de cada curso da *Blackboard Ultra, *Teams individual e *grupal (de ser o caso) de cada materia; todo iso, co fin de manter as boas prácticas de protección de datos. É de esperar que todo alumno/a de maxisterio manteña unha actitude correcta no modo de estar, presentarse e falar na aula, ademais de aproveitar ao máximo a oportunidade que se lle ofrece de poder realizar uns estudos. É de esperar que todo alumno/a de maxisterio manteña unha actitude correcta no modo de estar, presentarse e falar na aula e fóra dela. Ademais, espérase que sexa capaz de aproveitar ao máximo a oportunidade que se lle ofrece de poder realizar uns estudos, e non impedir que así poidan facelo os seus compañeiros/as.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Ahedo, J., Caro, C. y Fuentes, J.L., **Cultivar el carácter en la familia: una tarea ineludible**, 9788413774176, Dykinson, S.L., 2021
- Blanco-Navarro, M., **The dimension of the Teacher-Student relationship: frequent language and its conditioning factors**, doi.org/10.35765/mjse.2021.1019.02, 10 1(19), Multidisciplinary Journal of School Education, 2021
- Blanco-Navarro, M., **"Learning to Learn" as a Way of Making the Most of Experiences of Failure**, https://doi.org/10.35765/mjse.2022.1121.01, 11(1 (21), 11-34, Multidisciplinary Journal of School Education, 2022
- Cano González, R., **Orientación y tutoría con el alumnado y la familia**, Biblioteca Nueva, 2016
- Cosín Fernández, P., **Para qué leer. Fomentar la lectura en jóvenes y adolescentes**, 9788418381928, 2ª ed. julio, Morata, 2022
- Luri, G., **Sobre el arte de leer. 10 tesis sobre la educación de la lectura**, 9788419271792, 2ª ed. marzo, Plataforma editorial, 2023
- Pro Velasco, M. y Peñacoba, A., **Influencia de familia en la personalización y socialización**, 1, 4/14/21, 546-558, Dykinson, S.L., 2021

Sánchez Lobato, J. (Coord.), **Saber escribir**, 9788403097230, 1ª, Instituto Cervantes. Aguilar, 2006

Bibliografía Complementaria

Alabart, M.A., **Educación emocional: el viaje empieza en casa**, Graó, 2016

Alcalá, J. Martín, L., y Ruiz, G., **La participación de las familias en el sistema educativo de sus hijos**, 2015

American Psychological Association, **Publication manual of the American Psychological Association**, 7ª, DC: American Psychological Association, 2020

Berazaluze, E., **A qué tienen miedo los niños**, Síntesis, 2008

Bellido, J., **Coaching educativo**, Ediciones Khaf, 2016

Cid, M.T., **Sociedad, familia y escuela**, CEU Ediciones, 2014

Contreras, F.J., **Debate sobre el concepto de familia**, CEU Ediciones, 2013

De Irala, J., **Nuestros hijos quieren querer. Pautas para una educación afectivo-sexual**, Universitat, S.A., 2012

Domínguez, L., **Teach children to sleep: so they don't keep you from sleeping**, CEU Ediciones, 2014

Domínguez, X.M., **Persona, matrimonio y familia**, BAC, 2007

Fernández de la Cigoña, C. y Sánchez Maíllo, C., **La familia: un lugar para nacer y morir**, 9788418463693, Ediciones CEU, 2022

Francisco PP., **Amoris Laetitia. La alegría del amor**, San Pablo, 2016

Froh, J. y Bono, G., **Educación en la gratitud**, 978-84-9061-421-1, Palabra, 2016

Gallardo, S., **La familia y sus retos**, Tomo II, UCAV, 2016

García Marcos, L., **Familias sin filtro: 15 preguntas para 15 mujeres**, Ediciones CEU, 2022

Gómez, M.J., **8 ideas claves: la tutoría en los centros educativos**, Graó, 2014

Guardini, R., **Cartas sobre la formación de sí mismo**, 2017

Hernández, M.A., Gomáriz, M.A., Parra, J. y García, M.P., **El sentimiento de pertenencia en la relación entre familia y escuela. Participación educativa**, Revista del Consejo Escolar del Estado, 2015

Intxausti, M.J., **La entrevista: construir la relación con las familias (0-6)**, Graó, 2013

Jiménez, L., **Educación y familia**, FUE, 2017

L'Ecuyer, C., **Educación en el asombro**, Plataforma actual, 2015

L'Ecuyer, C., **Conversaciones con mi maestra**, Editorial Espasa, 2021

Luri, G., **La escuela no es un parque de atracciones. Una defensa del conocimiento poderoso**, 9788434435698, 1ª, Ariel, 2020

Martínez, R.A., **Programa-guía para el desarrollo de competencias emocionales, educativas y parentales**, 2009

Martínez Domínguez, L.M., Gómez Gómez, M. y Romero-Iribas, A., **Sociedad, familia y educación**, 9788491711162, Editorial Síntesis, 2018

Méndez, L., **La tutoría en educación infantil**, Wolters Kluwer, 2007

Ministerio de Educación Cultura y Deporte, **La participación de las familias en la educación escolar**, Secretaría General Técnica, 2014

Polaino-Lorente, A., **Diez principios relevantes para la mejora de la familia en el siglo XXI**, CEU Ediciones, 2007

RAE, **Diccionario de la Lengua Española y Ortografía**, RAE, 2010

Ramos, M. y Escribano, K.S., **Enseñar a pensar: Talleres educativos para niños (Aprendiendo a Ser Maestros)**, EUM Fray Luis de León, 2020

Reparaz, R. y Jiménez, E., **Padres, tutores y directores ante la participación de la familia en la escuela**, Revista del Consejo Escolar del Estado, 2015

Ricci, A., **Separados pero siempre padres**, CCS, 2015

Ruiz, H., **¿Cómo aprendemos? Una aproximación científica al aprendizaje y la enseñanza.**, Graó, 2021

Serra, A., **Un pellizco en la barriga**, Babidi-dú, 2016

Silberman, M., **101 actividades para la formación dinámica**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2012

Torralba, R., **Pasión por educar**, Ediciones Khaf, 2015

Urra, J., **Educación con criterio, criterios para educar**, Salvat, 2018

Zbigniew, F. y Ricci, A., **Educación juntos**, CCS, 2016

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Antropoloxía: Pensamento e cultura/V51G110V01401

Prácticas externas: Practicum/V51G110V01981

Traballo de Fin de Grao/V51G110V01991

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Organización do centro escolar/V51G110V01203

Outros comentarios

Recoméndase encarecidamente a lectura detida e reflexionada da presente Guía Docente, coas súas correspondentes consultas nas horas introductorias da materia.

Igualmente, recoméndase -desde o momento que o alumno/a tome conciencia de que desexa cursar dita materia- a lectura

frecuente e variada de artigos científicos, capítulos de libros e libros, relacionados co tema das oportunidades, beleza, importancia e dificultades da familia. Así como a lectura e práctica de estratexias para falar en público.

A familiarización coa plataforma insitucional Blackboard Ultra a través da Intranet Mircrosoft 365, cos seus correspondentes equipos, resultará imprescindible para o desenvolvemento da materia.

Será de gran axuda que o alumno/a poña a súa foto nas condicións e o lugar establecido para iso, no primeiros sete días do inicio do cuadrimestre ou antes, dado que facilita o labor da profesora. Grazas.
